

Slična je situacija i kad se radi o upotrebi sopstvenog vazdušnog desanta, pogotovo ako se ima u vidu sva složenost organizacije i izvođenja takvih dejstava. Sredstva za prenos desanata, pre svega helikoptere, mnogo je racionalnije upotrebiti za ojačanje snaga na PZT deficitarnim borbenim i materijalno-tehničkim sredstvima ili za neke druge zadatke.

Frontalni proboj kao dominantan oblik manevra nije isključen u nekoj izuzetno povoljnoj situaciji, ali je u najvećem broju slučajeva, bar kad se radi o napadnim operacijama u kombinovanom obliku oružane borbe, necelishodan. Zbog toga se postavlja i pitanje: da li se uopšte može govoriti o klasičnom probou kad se odmah iza linije neposrednog dodira uvek nalaze slabije ili jače naše snage koje su sposobne da sadejstvuju snagama koje vrše proboj.

To praktično znači da snage na PZT bitno opredeljuju fizionomiju i oblik manevra u napadnoj operaciji. To navodi na zaključak da bi se u teoriji i praksi morali brže oslobađati klasičnih shvatanja i šema i kad se radi o manevru u napadnoj operaciji.

ZDRAVKO KOLAR

Moral kao elemenat Titove strategije

(»VOJNO DELO« br. 3/78)

... Veličina Titove strategije bila je upravo u tome što već u prilazu proceni svih relevantnih faktora za ishod rata nije pošla od klasičnih merila (jer Tito nema pred sobom dve vojske da bi ih upoređivao), već od onoga što je moglo da izrazi snagu oslobodilačkog rata i revolucije.

Rukovodstvo Partije moglo je da računa na potencijalne snage, dakle, na snage koje će to tek biti pod određenim uslovima. A ti uslovi su mnogobrojni i raznorodni. Već i sama ta činjenica upućuje na zaključak da nije reč samo o vojnim faktorima. Šta više, ovi sami za sebe, u vreme kada tek treba da se ostvare, da postanu realnost, ne mogu ni predstavljati samostalnu veličinu od koje se može poći. O tome drug Kardelj kaže: »Tito je bio duboko svestan da su u takvom istorijskom pokretu kakav je bio naš narodnooslobodilački ustanak politička i vojna strategija apsolutno uzajamno zavisne. Jer

samo odgovarajućom politikom moglo se u masama stvoriti uverenje u mogućnost i nužnost ustanka, odnosno od naše politike i poverenja masa u tu politiku zavisilo je da li će naš ustanak zaista imati, to jest stvoriti svoju vojsku».

Ova međuzavisnost političke i vojne strategije izraz je suštine rata kakvog smo vodili (oslobodilački i revolucionarni). Reč je ne samo o usklađenosti političke i vojne strategije, već o takvoj integritetnosti koja predstavlja nov kvalitet, sa drukčijim mogućnostima ispoljavanja snaga. Otuda se snaga takvog rata ne može meriti samo brojem vojnika, njihovim naoružanjem i opremom, već svim onim što se na neki način može angažovati u borbi za oslobođenje i novo društvo. Imajući to u vidu, bilo je značajno oceniti prvo, kolika je spremnost naroda na borbu za oslobođenje i bolju sutrašnjicu (na čemu je zasnovana, koliko je snažna, kod koga je prisutna i u kojoj meri i dr.) i drugo, kakve su mogućnosti realizacije te spremnosti...

... Nesumnjivo da moral spada u bitne pretpostavke oslobodilačkih ratova i revolucija. Naš narodnooslobodilački rat je to nedvosmisleno potvrdio. Ako je spremnost ljudi za borbu bila uslov bez koga se nije moglo razmišljati o ustanku, a moral je izraz te spremnosti, onda je moral bio i jedna od pretpostavki oslobodilačkog rata i revolucije. Isto tako, ako smo bili prisiljeni da tražimo načine paraliziranja nadmoći neprijatelja (u naoružanju i dr.), a to smo zasnivali na čovekovim rešenjima, onda je moral bio jedna od pretpostavki i našeg načina ratovanja. Ovakva uloga morala proizlazi, u najmanju ruku, iz nekoliko razloga:

— s obzirom na snagu okupatora, opredeliti se za rat protiv njega pretpostavlja ubeđenost da se jedino tim putem može doći do cilja, ali i veru u sopstvene snage i uspešan ishod toga rata, što je najneposredniji izraz morala;

— okupator je uspeo okupiti ne mali broj domaćih izdajnika, što nepovoljno deluje pre svega na one koji se još nisu opredelili, mada i na one koji su svim svojim bićem prihvatili revoluciju i žele da to učini većina vlastitog naroda, pa stoga, biti postojan znači imati visok i neiscrpan moral;

— vođenje revolucionarnog rata traži od njegovih aktera jasnoću cilja, odgovornost za uspeh revolucije kao celine i svakog pojedinačnog poteza — traži spremnost i sposobnost samostalnog rešavanja zadataka koji stoje na tom putu, pri čemu moral (mada ne samo on) postaje pretpostavka takvog ponašanja;

— način našeg ratovanja traži izuzetne fizičke i psihičke napore, kojima je potrebno neprekidno moralno pothranjivanje. Može

se reći da takav rat ne bi bio moguć bez odgovarajuće moralne snage. Na to, upravo, ukazuje drug Tito kada ističe »značaj moralnog faktora koji baš u takvom načinu ratovanja igra prvenstvenu ulogu« ...

... Ističući značaj morala i posebno naglašavajući da je moral našeg čoveka omogućio borbu i otpor koji su doveli do pobeđe, ne misli se reći da naši protivnici nisu imali dovoljno spremnosti da se bore i upornosti u ostvarenju svojih ciljeva. Istina, ne može se dati jedinstvena ocena za sve njih. Neke kvislinške formacije su tokom celog rata ispoljavale slabu borbenost upravo kao rezultat pomanjkanja morala. Međutim, nemačke jedinice su i te kako umele i htele da se bore do zadnjeg dana rata. Borili su se do kraja i domaće izdajice koje su bile idejno vezane za fašizam, pa i staro društvo. Tim našim protivnicima nije nedostajalo borbenog duha. Druga je stvar što je taj moral bio izopačen sa ljudskog stanovišta, ali i takav, pretočen u spremnost za borbu, nije im nedostajao.

Moral kao elemenat borbene vrednosti jedinica i pojedinaca može biti odlučujući ako je razlika kvaliteta morala velika, a svi ostali elementi borbene vrednosti isti ili neznatno različiti. Ukoliko razlike u tim ostalim elementima borbene vrednosti bivaju veće, utoliko se smanjuje mogućnost njihove kompenzacije moralnom snagom, odnosno, postoje granice mogućnosti takve kompenzacije. I ne samo to. Ukoliko moral treba da kompenzira nedostatak nekih drugih elemenata značajnih za borbu, onda moraju postojati i uslovi za ispunjavanje te njegove funkcije. Ti uslovi mogu biti različiti, ali uvek takvi i toliko izraženi da mogu obezbediti funkciju morala u konkretnoj ratnoj stvarnosti.

Naša prevaga je bila upravo u najjačem — u razlici objektivne pozicije morala u ispunjavanju svoje funkcije. Otuda je poređenje morala okupatorske vojske kao elementa njene borbene vrednosti i našeg morala kao elementa snage našeg oslobodilačkog rata i revolucije skoro nemoguće. Okupatorov moral se izražava u spremnosti njegovog vojnika da se bori kao deo jedne mašine koja nameće svoju volju tuđoj zemlji, svim njenim ljudima, na njihovom tlu. I ne samo da nameće volju, da ih potčinjava i ponižava, pljačka i maltretira, već hoće i da ih uništi kao pojedince i naciju ...

... U našoj koncepciji opštenarodne odbrane traži se od svakog čoveka sve što je u njegovoj moći da doprinese pobeđi nad agresorom. Pri tome svako ima svoje mesto u sistemu odbrane, svako treba da izvršava svoj deo zadatka. Taj sistem, međutim, nije mehanizam sazdan od mnoštva delova čija je funkcija strogo i detaljno odre-

đena tim mehanizmom, već su ti delovi subjekti odbrane koji svoju obavezu izvršavaju tražeći rešenja. Bez takve objektivne pozicije čoveka u sistemu i takvog njegovog odnosa prema odbrani, ne bi bilo onog kvaliteta koji našu odbranu čini nepobedivom.

Ovim je istaknut i značaj morala u opštenarodnom odbrambenom ratu. Šta više, može se reći da je naša koncepcija opštenarodne odbrane realna utoliko ukoliko su realni moralni činioci njene ukupne snage. Time se ne želi potceniti značaj bilo kog drugog faktora, već se samo želi istaći da i njihova vrednost može doći do izražaja u meri u kojoj će naš čovek imati moralne snage da ispuni ono što se od njega očekuje...

AVGUST VRTAR

Osposobljavanje za marksistički pristup stvarnosti — aktuelan i trajan zadatak vojnih škola

(»VOJNO DELO« br. 3/78)

... Marksistički pristup stvarnosti jeste *pristup stvarnosti u teoriji i praksi sa pozicija klasne borbe radničke klase*. Marksizam kao naučna teorija i revolucionarna ideologija u svojoj suštini jeste misao i praksa borbe radničke klase za revolucionarni preobražaj klasnog društva. Marksistički pogled na svet jeste *radničko-klasni pogled na svet* i sadrži osnovne filozofske, tj. ontološke, gnoseološke i etičke principe te naučna saznanja o zakonitostima razvitka ljudskog društva i sistem vrednosti radničke klase. To jeste i naučni i ideološki pogled na svet i kao takav uput je revolucionarno-klasnom pristupu stvarnosti.

U našim uslovima revolucionarno-klasni pristup stvarnosti jeste pristup u teoriji i praksi sa pozicija borbe za *ostvarenje svih onih temeljnih vrednosti koje su tekovina i svrha revolucionarnog pokreta radničke klase, radnih ljudi i naroda i narodnosti Jugoslavije: izgradnje socijalističkog samoupravnog društva, očuvanje i razvijanje revolucionarnih tekovina, jačanje bratstva i jedinstva i ravnopravnosti, učvršćivanje nezavisnosti i nesvrstanosti Jugoslavije te jačanja njene*